

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun:
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inserate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Fronta demokracije

Sedanja vojska, ki je prinesla že toliko pre-
senečenj, je prinesla tudi razpust komunistične
stranke na Francoskem.

Kdo bi bil kdaj smatral za mogoče, da bo
podpisal dekret o razpustu komunistične stranke
Albert Sarraut, ki spada k onim radikalom, kateri
so najbolj goreče zagovarjali zvezo vseh svobodo-
miselnih elementov Francije s komunisti? Da bo
Saraut komuniste, ki jih je njegova stranka že
do nedavna smatrala in cenila kot pozitivne ele-
ment francoskega naroda, češ, da se izpovedujejo
k narodni skupnosti, katero da hočejo okrepiti,
danes označil za sovražnike francoske države, ki
jo rušijo od znotraj? Da bodo odslej vsakogar, ki
tež stranki pripada in bi se skušal udeležiti v
v njenem duhu, zadele hude kazni, kar v času,
ko Francijo vlada ena sama roka, ki ima v rokah
tudi vojsko, ne pomeni nobene šale?

In vendar je res in se je moralo zgoditi, kar
je storila sedanja francoska vlada in so sklenili
njeni člani in kar so odobrile politične skupine,
ki katerim spadajo, predvsem največja od franco-
skih političnih strank, ki nadaljuje tradicije svobodo-
miselnih revolucije. Kdor te tradicije pozna
in ve, kako široka je v Franciji politična svoboda,
da se zaradi načela rada izprevrže v dopuščanje
najnevarnejše svojevolje in razbrzdanosti, ta ne
bo niti za hip dvomil, da je odlok francoske vlade
zoper komunistični pokret trdno utemeljen in da
razlogi za to držijo. Tem bolj, ker so svobodomi-
selni elementi Francije, ki za tem sklepom stojijo,
bili s komunisti v ljudski fronti, v kateri so ko-
munisti bili najaktivnejši del in so s pomočjo me-
ščanskih strank notranji in zunanji politiki takrat-
nih vlad navdihovali vso notranjo in zunanjo po-
litično Francijo, čeprav so v parlamentu imeli le
slabo osmino vseh narodnih zastopnikov. Odlok
Alberta Sarrauta je zadel najbolj vplivne zavez-
nike ljudske fronte in pomeni, da se je svobodomi-
selna Francija danes prečela, kakšno napako
je dejansko zagrešila, ko je pritegnila k državni
politiki tisto francosko komunistično stranko, ki
je bila najbolj v službi tuje države in od nje
odvisnega ter od nje vodenega internacionalnega
komunizma, ko je naglašala svojo narodno mi-
selnost, si prisvajala načela »meščanske de-
mokratije kot sebi lastna ter se predstavljala kot
njena prva in najupravičenejša braniteljica v borbi
zoper novodobno diktaturo ter je celo vabila
v svoj tabor katoliško Francijo. Sedaj izvemo, da
je njen voditelj Thorez ob mobilizaciji zbežal v
Moskvo, kjer se je skoval nemško-sovjetski pakt,
da je Marty, ki je vodil komunistično propagando
v Španiji in jo upravljal v imenu Kominterne, se-
daj bil v isti službi v Franciji, da jo izpodkopa-
je na notranji fronti v hrbtu vojske, ki preliva svojo
kri v obrambo domovine zoper zaveznika Sovjet-
ske Rusije, da se Duclos udeležuje v pokretu, ki
pod krinko pacifizma skuša demoralizirati zaledje
v korist nasprotnika in njegovih prijateljev v
Kremlju. To so dejstva, ki jih je morala ugotoviti
tista Francija, ki ni dolgo tega smatrala te ljudi
in njihovo stranko za vredno in pripravljeno ude-
leževati se pozitivnega sodelovanja z vso franco-
sko narodno skupnostjo za poglobitev in izgra-
ditev demokracije proti vsakemu voditelstvu ka-
tere koli barve in ki je vsem dvomljivcem, ki so
zaveznitvo med liberalnimi elementi in komuniz-
mom gledali z največjo skrbjo, odgovarjala, da se
je francoski komunizem prav tako ko ves ta po-
kret sploh razvil iz revolucionarnega zanikanja
vseh »meščanskih kulturnih vrednot in političnih
načel ter socialne morale v nek enakovreden
ustvarjanje činitelj sedanje družbe. Razpust fran-
coske komunistične stranke nam kaže, da se je
zapadna demokracija, čeprav v zadnji uri, ob-
kruti realnosti vendar le zbudila iz te svoje ne-
varne utvare.

Kaj poretu k temu vsi demokratični elementi
ostale Evrope? Kako se bodo oni usmerili? Dej-
stva so pač jasna: danes stojimo pred vprašanjem
biti ali nebiti demokracije, ki smo jo kljub »nedo-
statkom demokratičnega sistema v svojih »konkre-
tnih oblikah vsi poveljevali v načeloma pravem
spoznanju, da je svoboda temelj vsej naši omiki,
nazoru in političnemu ter socialnemu napredku
— svoboda, ki se ravna po nespremenljivih po-
stavah nekega brezpopojnega moralnega reda, pa
naj ga eni izvajajo iz božje volje, drugi pa iz naše
razumne prirode same. Če je to naše prepričanje
iskreno, potem sledi iz tega, da se v sedanji uri
preizkušnje za to načelo postavimo v odločni
obrambi od kraja zoper vse, ki ga tajijo tako
načeloma, kakor dejansko.

Ce to stoji — in menda ni nihče
tako slep, da tega ne bi videl — potem se morajo
vsi demokratični elementi strniti proti takemu
prevratu v eno samo fronto, saj si demokracije
lahko same uredijo svoja politična in socialna
vprašanja po demokratični miselnosti našega člo-
veka, ki mu je vzajemnost vseh znopro, na drugi
strani pa je možnost najradikalnejših socialnih
reform, ki so naši družbi tako krvavo potrebne,
ravno po demokratičnih metodah in ustanovah
tako široka, da pač ni treba nobenih takih ali
drugačnih diktatur, da Evropa odravi. Diktatura
se nikoli ne okoli, ampak samo stopnjuje, ker
svoboda čuti kot svojega najhujšega sovražnika.

Francija je to razumela, zato je iz tega po-
tegnila nujno konsekvenco. Rekla je, da ji je de-
mokracija naroda najvišje, to je narod in demo-
kracija, in da bo za ti dve vrednoti žrtvovala vse,
kar je potrebno žrtvovati za končno zmago. Zato
ne more trpeti, da bi jo pristali ene ali druge
diktature skušali rušiti od znotraj, ker se Fran-
cija, ki so bori za svobodnega človeka, ki iz svo-
bode ustvarja in si izbira oblike svojega družab-
nega življenja, bori za vse omikano človeštvo.
Kdor želi zmago demokracije in ohranitev njene
človečanske kulture, se ne sme dati prevarati po
donečih geslih, pod katerimi korakajo danes so-
vražniki demokracije, naj so ta gesla tudi zavita
v nacionalne ideologije ali v kak mešjanizem ter
podobno. Zaveden narod ostane sebi zvest, ne ruši

Dolgi razgovori med Ribbentropom in Stalinom

Berlin, 28. sept. AA. DNB: Iz Moskve po-
ročajo: Nemško-sovjetski razgovori se bodo
danes dopoldne nadaljevali ob 14 po moskov-
skem času. Nato bo priredil predsednik vlade
in komisar za zunanje zadeve Molotov banket
na čast nemškemu zunanjemu ministru von
Ribbentropu.

Berlin, 28. sept. b. »United Press« poroča:
Davi je odletelo iz Nemčije v Moskvo posebno
nemško vojno letalo s kurirjem, ki je odnesel
nemškemu zunanjemu ministru von Ribben-
tropu nova navodila.

Moskva, 28. sept. c. Danes popoldne je bil
nov sestanek med von Ribbentropom, Moloto-
vom in Stalinom. Sestanek je trajal izredno
dolgo.

Turčija naj Angliji in Franciji zapre Črno morje

Moskva, 28. sept. c. Turški zunanji mini-
ster Saradzoglu se je danes sestal tudi z nem-
škim zunanjim ministrom v. Ribbentropom.

Mednarodni krogi poudarjajo, da skušata
Nemčija in Sovjetska Rusija pregovoriti tur-
ško vlado, naj prepove angleškim in franco-
skim vojnim ladjam dohod v Črno morje.

Bukarešta, 28. sept. b. »United Press« po-
roča iz dobro obveščenih krogov, da zastopa
turški zunanji minister Saradzoglu v Moskvi
balkanske države, vstevši Romunijo.

Moskva, 28. sept. b. »United Press« napo-
veduje politične razgovore o spremembi reda
vzhodni Evropi. V teh razgovorih bodo so-
delovali predstavniki Rusije, Nemčije, Turčije,
Estonske in Bolgarije.

Sovjetska vlada se zagrinja v molk

Rim, 28. sept. AA. Stefani. Iz Londona po-
ročajo: Sovjetski poslanik Majski je imel sredi po-
noven razgovor z lordom Halifaxom in mu izročil
noto svoje vlade kot odgovor na vprašanje brit-
anske vlade glede nastopa Sovjetske Rusije na
Poljskem. Diplomatski urednik lista »Daily Tele-
graph« pravi, da je ruska vlada odgovorila, da za
zdaj ne more dati končne izjave, ker so s tem v
zvezi še drugi činitelji, ki jih moskovska vlada
ne more kontrolirati. Po sodbi omenjenega ured-
nika je lord Halifax vprašal, kakšno je stališče
sovjetske vlade, da bi se začela trgovinska poga-
janja med Sovjetsko Rusijo in Veliko Britanijo.

Vmesna poljska država?

Pariz, 28. sept. AA. Havas. Iz Rima poro-
čajo: V Ribbentropovem obisku v Moskvi vidi vsa Ita-
lija novo manifestacijo iskrenega sodelovanja med
Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. Ta obisk spada ne-
dvomno v okvir nenapadnega pakta, ki določa
neposredne stike med nemško in rusko vlado
vselej, kadar se pojavljajo vprašanja, ki se nana-
šajo na skupne interese. Toda pozabiti ne smemo,
da je razmejitevna črta med nemškimi in sovjet-
skimi četami sama začasna in da bodo okupacijske
predele določili šele pozneje. Razen tega mi-
slijo v Rimu, bi moglo biti na dnevnem redu mo-

skovskih razgovorov tudi razpravljanje o ustano-
viti »neodvisne« poljske vlade. Zaradi obilice
problemov je razumljivo, da spremlja Ribbentrop
mnogo strokovnjakov in tehnikov. Ribbentropov
obisk je prišel ob istem času, ko se mudil v Moskvi
tudi turški zunanji minister. Italijanski opazovalci
menijo, da bodo skušali vplivati na turško stališče

nasproti evropskemu konfliktu. Po drugi strani
bodo pa razpravljali tudi o sovjetsko-estonskem
sporu. Italijani se sprašujejo, ali je rusko stališče
daljnosežnejše, kakor določa dogovor z dne 23. av-
gusta. Moskovske razgovore spremljajo z velikim
zanimanjem, ker mislijo, da bodo imeli velik
vpliv na razvoj evropskih dogodkov.

Pakt o nenapadanju med Bolgarijo, Romunijo in Sovjetsko Rusijo

Kontinentalna blokada proti Angliji?

Curich, 28. sept. c. Današnja »Zürcher Zei-
tung« prinaša v svoji večerni izdaji vest, da
se sedaj razvijajo med Bolgarijo, Romunijo
in Sovjetsko Rusijo pogajanja zato, da se med
temi tremi državami sklene pogodba o ne-
napadanju in spoštovanju nevtralnosti.

Po tej vesti naj bi bila Romunija priprav-
ljena Bolgariji odstopiti Dobrudžo, če bi se
Sovjetska Rusija izjavila, da ne bo načelnja
vprašanja Besarabije.

Moskva, 28. sept. c. V Moskvi so se razši-
rile vesti, da so v Kremlju na sestankih med
nemškimi in sovjetskimi zastopniki razprav-
ljali tudi o tem, kako uvesti kontinentalno
blokada proti Angliji. Ta kontinentalna blo-
kada Anglije naj bi se za sedaj raztezala od
Vzhodnega morja čez ves Balkan do Sredo-
zemskega morja in bi bila podobna tisti konti-
nentalni blokadi, ki jo je izvajal proti An-
gliji Napoleon.

(Napoleon je nato s svojimi vojskami po
vseh Evropi križaril in hodil kaznovati tiste,
ki so z Anglijo vkljub temu trgovali in se
njegovih predpisov o kontinentalni blokadi
Anglije niso držali.)

Zopet predlog za mir

Bruselj, 28. septembra. c. Belgijski listi pišejo,
da Nemčija pripravlja zelo obsežen zadnji mirovni
predlog. V temeljitve tega predloga pravijo nem-
ški merodajni politični krogi, da Nemčija nikakor
noče vojne na zapadu, posebno sedaj, ko je vojna
na Poljskem zaključena in ko se s Sovjetsko Ru-
sijo napoveduje sodelovanje, ki bo Nemčiji odprlo
ogromne poti razmaha na jugovzhodu Evrope
skupno z Rusijo. Ta politika s Sovjeti se napove-
duje v takem obsegu, da bi Nemčija rabila dolgo
dobo miru, da jo utrdi in izkoristi. Mir za Nem-
čijo bi bil posled tak dogodek, da bi se Hitler
sam umaknil z vodstva države, če je res on sam
ovira za sklenitev miru z zapadom. Če bi pa za-
padni državi vkljub temu odklonili mir, tedaj bi

Nemčija sprožila takoj z vso silo tako imenovano
»totalno vojno«, ki bi bila še nekaj čisto drugač-
nega in hujšega kot pa je bila vojna na Poljskem.

Rim, 28. sept. »United Press« poroča iz Ber-
lina: V inozemskih diplomatskih krogih prestol-
nice rajha kroži glas, da smo v začetku diploma-
tične akcije izrednega pomena, ki bi mogla pri-
siliti zapadni velesili, da končata to vojno. Ni še
mogoče ugotoviti, ali in v kakšni zvezi je po-
tovanje Ribbentropa v Moskvo s tako diplomatsko
akcijo, toda ti krogi pravijo, da se ta akcija pred-
videva v napovedanem vojaškem sodelovanju med
Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. Baje so Nemčija, So-
vjetska Rusija in Italija domeni, kako naj bi se
naredil konec vojni, razen seveda, če Anglija in
Francija res misli na to, da bi vzeli nase vse
posledice dolge vojne.

Sovjeti se pripravljajo na zasedbo Estonske

Pariz, 28. sept. AA. Havas. Iz Vatikana
poročajo: »Osservatore Romano« ostro graja
sovjetsko politiko proti Estoniki. Vatikansko
glasilo ironično piše o argumentih Kremlija,
da je v nemirnih zaradi nevarnosti, ki preti
sovjetskemu baltičnemu brodogovju, ker je neka
poljska podmornica izginila iz Tallina. List
poudarja nevarnost, ki grozi Estoniki in balti-
skim državam. Sovjeti so v sedanjem sporu
napadali, piše dalje list. Po razdelitvi Polj-
ske ogroža Rusija vse sosednje države. Nobe-
nega interesa ne more biti za kakšno pod-
mornico, temveč gre samo za manifestacijo
»življenjskega prostora«. Toda sovjetski živ-
ljenjski prostor ni samo Baltik, ampak ves
svet, ki ga želi Stalin podjarmiti za komu-
nizem.

London, 28. sept. AA. Reuter: Iz Moskve
poročajo: Tukajšnji tuji krogi mislijo, da bo
potopitvi sovjetske ladije »Metalist« najbrž
sledila odločna sovjetska akcija proti Estoni-
ski. Preteklo noč se je izvedelo, da se zdi so-
vjetski vladi pojasnilo estonske vlade o delo-
vanju poljske podmornice v estonskih vodah
nezadostno. V tukajšnjih diplomatskih krogih
govore neuradno, da sovjetska vlada vztraja
pri tem, da ji Estonska izroči otoka Dago in
Osel, ki ležita nasproti strateško važnim Aland-
skim otokom, češ da je to potrebno za var-
nost Sovjetske Rusije.

svoje tradicije in se ne pusti ponižati v čredo in
če ima vero vase, ga ne bo pregazila nobena sila.
Vzemimo si za zgled Francijo, ki se je v prvem
trenutku vedno zavedla in se opomnila. Le ljudem,
ki se sami nase ne zanašajo, se more zgoditi, da
se pustijo pregaziti in sami ležejo pod jarem.

Angleži menijo, da Nemčiji zasedba Estonske ni prav

London, 28. sept. AA. Diplomatski urednik
Reuterja piše, da daje Ribbentropov obisk v Mo-
skvi priložnost za vsakovrstno ugibanje. Toda
nihče ne more tajiti važnosti tega obiska. Pouda-
riti velja, da je pobuda za ta obisk prišla iz
Moskve. Von Ribbentrop je dobil vabilo, naj pride
v Kremelj, ne zato, da predloži kakšne predloge,
temveč da jih sprejme. Dvomljivo je, ali se ti
predlogi nanašajo samo na Poljsko ali pa obse-
gajo tudi baltičske države. Okoliščina, da se ob
istem času kakor von Ribbentrop mudita v Mo-
skvi tudi estonski in turški zunanji minister, do-
pusča domnevo, da gre za razgovore o obsežnih
snoveh mednarodne politike. Toda med ruskim
stališčem nasproti Turčiji in stališčem nasproti
Estonski je bistvena razlika. Pisanje ruskega tiska
in emisije ruskih radijskih postaj kaže žedalo
bolj grozeče stališče proti baltičskim državam. Zato
je možno, da se bo von Ribbentrop znašel pred
načrti, ki glede nemškega položaja v Baltiku ne
bodo po godu Nemčiji.

Za skorajšno uzakonitev novega volivnega zakona

Volitve za senat 12 nov.

Belgrad, 28. sept. AA. Na seji ministrskega
sveta dne 27. t. m. so razpravljali o političnih
zakonih in sklenili, da se takoj začne izdelovati
volilni zakon in drugi politični zakoni. Ministrski
ste je poveril pravosodnemu ministru dr. Lazarju
Markoviću nalog, da sestavi predlog volivnega za-
kona na podlagi splošnega, neposrednega in taj-
nega glasovanja, z volitvami po listah in po pro-
portnem sistemu. (Iz kabineta predsedstva mini-
strskega sveta.)

Belgrad, 28. septembra. AA. Danes je izšel
tale ukaz:

V imenu Nj. Vel. kralja Petra II., po milosti
božji in volji naroda kralja Jugoslavije, so kr. na-
menstniki na predlog notranjega ministra in po
zaslišanju ministrskega sveta na podlagi čl. 1 in 2
zakona o volitvah senatorjev sklenili:

Volitve senatorjev za šestletno razdobje bodo
v vsej kraljevini v nedeljo, 12. novembra, po do-
ložitih zakona o volitvah senatorjev. Dan sklicanja
senata, izvoljenega 12. novembra 1939, bo določil
kraljevski ukaz. Notranji minister naj izvoli izvr-
šiti ta ukaz. — 28. septembra 1939, Belgrad.

Pavle s. r.

dr. Radenko Stanković s. r., dr. Ivo Perović s. r.,
notranji minister Mihailović s. r.

Zagrebaški vremenski napoved: Hladno. V
severovzhodnih in južnih pokrajinah se bo
zjasnilo. Na jugu in jugovzhodu se nekoliko
oblačno, morda dež.

Zemunska vremen. napoved: Hladno vre-
me. Postopno se bo zjasnilo od severozahoda
in severa proti jugu. V južnih in jugovzhod-
nih krajih bo vladala precejšnja oblačnost, z
dežjem tu pa tam.

Politični zapiski

Hrvatski list o JRZ in Slovencih

»Obzore« se v daljšem članku peča z izjavo glavnega odbora JRZ ter naglašajo, da je odbor JRZ pravilno dejal, da v njegovi stranki ni Hrvatov-katoličanov. »Obzore« je mnenja, da JRZ na Hrvatskem ni treba nastopati. Nato pa pravi: »Pomen JRZ v Sloveniji je docela drugačnega značaja, kakršen je bil, je in morda še bo med Hrvati. Dr. Korošec in tovariši, ki so vstopili v JRZ, so v resnici obdržali organizacijo SLS. Oni so to mogli storiti v prvi vrsti zato, ker na strankarskem področju ni trenj in sporov med Srbi in Slovenci. Toda prisotnost dr. Kulenovića v JRZ, kakor tudi poprej dr. Spahe, je posledica notranjih razmer ter ga narekujejo politične in druge razmere v Bosni in Hercegovini. Treba je še omeniti, da je politična moč JRZ danes v tem, ker je g. Cvetković z dr. Mačkom glavni predstavnik novega položaja, ki je nastal s podpisom sporazuma, ter je v njenem vodstvu dr. Korošec in dr. Kulenović. Dokler se bo notranji položaj razvijal v smernicah podpisanega sporazuma ter dokler bodo sodelovali gg. Cvetković, Maček, dr. Korošec in dr. Kulenović, dotlej bo JRZ ob HSS res »vodeča sila narodnega in političnega življenja«, o čemer govori omenjena resolucija.

Kdo izvršuje teror v Zagrebu?

Pod tem naslovom prinaša zadnja številka »Zagrebaškega lista« ta-le članek: »Razni neodgovorni elementi, defetisti in njim podobni so s svojim početjem povzročili ukrepe, ki jih je moral ukreniti ban Hrvatske, da bi presekal njihovo podlo rovarjenje in izživljanje. No, to tem elementom še ni bilo dovolj. Hoteč do konca izbiti svoj adut, so z raznimi nasilnimi dejanji, ki so jih podtaknili drugim, vrgli na nizki nivo hrvatsko javnost, da bi Hrvatov nenaklonjene plasti mogle s prstom kazati na Hrvate. Razna nasilja so ti elementi začeli podtikati »Meščanski zaščiti«. Pogovarjali smo se z narodnim zastopnikom Glukom Kemflem, ki stoji na čelu »Meščanske zaščite«. On je ogorčen zaradi tega podtikanja. Pravi, da vsa ta dejanja nimajo nobene zveze z »Meščansko zaščito«, ki teror ni njen namen. Izjavljam, da »Zaščita« niti na deželi niti v mestu ne izvršuje nobenih terorističnih dejanj, marveč jih izvršujejo posamezniki, ki z »Meščansko zaščito« nimajo nobene zveze. Prosim vas, da to objavite, kar ne želimo, da bi bila javnost v zmoti in da bi nasledala govorice, ki jih razširjajo neprijatelji reda in dobrega urejevanja na Hrvatskem.

Zastopnik hrvatskih Nemcev pri inž. Košutiću

Zagrebaški listi poročajo: »Prav hrvatskih Nemcev iz Osiškega Branimir Allgaver je 27. septembra obiskal inž. Avgusta Košutića ter v daljšem govoru sprožil posamezna vprašanja, ki zanimajo Nemce v banovini Hrvatski, da bi v lojalnem in pozitivnem sodelovanju pripomogli k gospodarskemu in kulturnemu napredku Hrvatske.

Izjava nemškega voditelja o evharističnem kongresu v Somboru

Nemški list »Die Wacht« poroča, kakor bemo v belgrajski »Ravnopravnosti«, o evharističnem kongresu v Somboru. V tem poročilu je med drugim takole povedano: »Na kongres so prišli tudi Nemci v velikem številu. Na kongresu je govoril tudi odvetnik dr. Konrad Schmidt, bivši član glavnega odbora nemškega Kulturbunda, ki pa je stopil v opozicijo zaradi nove politične smeri sedanjega vodstva. Ostro je obsodil razmere v nemški narodnostni skupini in klical katoliške Nemce, naj stopijo v boj za interese Cerkve, ker je krščanski duh Nemcev v Jugoslaviji v nevarnosti... V nemški manjšini agitirajo zoper Boga in Cerkve, toda ne iz ljubezni do naroda, marveč za olepšavanje slabih dejanj... Take ljudi je dr. Konrad Schmidt označil za izdajalce naroda in Cerkve. Na kongresu je govoril škof Budanović v treh jezikih, v srbsko-hrvatskem, nemškem in madžarskem.

Politične skupine Hrvatov v Subotici

Kakor smo poročali, se zdaj pogajajo subotički Hrvati za prevzem mestne uprave. Kakor poroča »Bunjevski list«: Naše Slovac, med Bunjevci delujejo štiri skupine: »Hrvatska seljačka stranka, ki jo vodi gg. Josu Vuković in Mišo Skenderović. Dalje je bivša Hrvatska ljudska stranka, ki jo vodi msgr. Blaško Rajić in ki sodeluje s HSS. Poleg teh dveh sta še dve skupini JRZ, in sicer vodita eno skupino Stojadinovića pristaša Marko Jurić in dr. Lipozenčič, drugo pa brata Ivanekić. Zdaj se pogajajo HSS, skupina Blaška Rajića, skupina Ivanekića ter Madžarski za prevzem uprave.

Komisarij v hrvatskih Okrožnih uradih

Hrvatski ban je razpustil ravnateljstva in nadzorstva okrožnih uradov za zavarovanje delavcev v Zagrebu, Splitu, Osijeku, Karlovcu, Dubrovniku in na Sušaku. Vsi ti okrožni uradi so dobili komisarija.

Zagrebaško radijsko postajo prevzame HSS

Dne 26. septembra je bil občni zbor zagrebaške radijske oddaje postaje. Vseh delničarjev te postaje je 500, navzočih pa jih je bilo 480, kar je skoro polno število. Vsi so ostro kritizirali program in delovanje te postaje ter zahtevali, naj postajo prevzame HSS. Predsednik družbe dr. B. Pliverić je staval posredovalni predlog, naj se izvoli poseben odbor delničarjev, ki naj se pogaja s HSS. Ta predlog je bil sprejet.

Za pomorski oddelek banovine Hrvatske v Splitu

»Obzore« piše: V zvezi z organizacijo banske oblasti v Zagrebu, pomorski krogi naglašajo potrebo, da se ustanovi tudi oddelek za pomorstvo. Pomorski krogi pravilno naglašajo, da se iz Belgrade ne da voditi uspešna pomorska politika, ker ni potrebnega znanja o razmerah na Jadranu ter o potrebah naših luk in pomorstva sploh. S tem v zvezi se naglašajo, da bi se v Splitu kot največjem mestu v Dalmaciji, moral ustanoviti pomorski oddelek, ki bi bil naravnost podrejen banu Hrvatske. Verjetno je, da bodo pomorski krogi v hrvatskem Primorju in v Dalmaciji v tem smislu potrebno ukrenili pri banu dr. Šubišiću. Vsekakor je splošno mnenje, da je treba ustanoviti poseben oddelek za pomorstvo, ki bi imel svoj sedež v Splitu.

Danes Nemci zasedejo Varšavo

Berlin, 28. sept. AA. DNB. Poročilo vrhovnega poveljstva: Na vzhodu se je jedro naših čet vrnilo po načrtu na demarkacijsko črto. V bojih na južnem krilu fronte vzhodno od reke San, ki smo o njih včeraj poročali, smo ujeli 50 častnikov in 6000 mož. Razen poljske 41. divizije smo zajeli nekoga armadnega poveljnika, nekoga poveljnika obmejne armadnega zbora in poveljnika 7. in 39. divizije z njunima štaboma vred. Mesto Varšavo, ki se je včeraj vdalo, bomo sasedi 29. septembra, ko bodo končane potrebne priprave. Danes dopoldne je tudi poveljnik utrdbe Modlin ponudil predajo.

Poljsko poročilo: Nečloveško trpljenje prebivalstva in pomanjkanje streliva.

Pariz, 28. sept. AA. Havas: Sporočilo obrambe mesta Varšave, ki je bilo izdano ob 11.30 se glasi: Ker so bili z bombami razrušeni centri življenjskih potrebščin, se zdaj občuti veliko pomanjkanje živil. Število ranjenih znaša okrog 16.000 vojakov in 21.000 civilistov. Za sedaj ni mogoče določiti točnega števila mrtvih in ranjenih ob priliki bombardiranja bolnišnic, od katerih so nekatere popolnoma porušene. Zaradi takih razmer se higijenski pogoji poslabšujejo iz dneva v dan ter je neizgibna nevarnost za epidemije. Kljub tolikim neugodam pa je moralna sila prebivalstva še naprej nezlomljiva. Vojaki, ki branijo prestolnico, so še naprej na svojih postojankah. Poveljstvo obrambe ne želi povečati nečloveškega trpljenja prebivalstva in upoštevajoč pomanjkanje

streliva, je sklenilo skleniti premirje od 10 in začetni pogajanja o pogojih za vdajo Varšave in Modlina. Pogajanja so se že začela in bodo končana 29. septembra.

Nemško poročilo: Po ogorčenih pouličnih bojih. Poljaki so streljali do četrtke opoldne.

Berlin, 28. sept. AA. DNB: Kakor poročajo z bojišča, se je bitka pri Varšavi končala že včeraj okrog poldne. S tem je vojna proti Poljski končana. O zadnjih borbah se izve med drugim, da je bilo v noči med torkom in sredo nemško topništvo prisiljeno odločevati se na mnogih krajih ogorčenih pouličnih borb. Nemški vojaki so morali osvajati meter za metrom terena. Izpostavljeni so bili ognju od vseh strani, tako iz streh in iz kleti. Topništvo in letalstvo sta sijajno pomagala pehoti. Sodelovanje med vsemi vrstami orožja se je v resnih trenutkih pokazalo kot odločilno. V sredo jutraj je bilo splošno čenam, da je poveljnik Varšave podpisal brezpogojno izročitev mesta. Takoj je bil ustavljen ves ogenj. Poljaki v sprednjih linijah pa so streljali do popoldne. Za petek se pripravljajo vkorakanje nemških čet v Varšavo. Na poljski strani so morale biti obveščene vse njihove enote, ki štejejo skupno 120.000 vojakov. Dostavljajo se jim ukazi, na katerih točkah morajo položiti orožje. Vse važnejše točke v mestu morajo biti zavarovane, da se prepreči sabotaža. Posadka Modlina se je branila, medtem ko se je Varšava udala.

Na zapadu po starem

Pariz, 28. septembra. b. Današnje vojno poročilo trdi, da je preteklo noč vladal na fronti zahodnega bojišča mir, z izjemo zahodno od Saarbrückena, kjer so Nemci izvršili več napadov. Bili so vedno odbiti. Saarbrücken in Zweibrücken sta neprestano pod ognjem francoskega topništva.

London, 28. septembra. b. Zaradi slabe aktivnosti vojnih operacij na zahodnem bojišču trdijo vojaški strokovnjaki, da general Gamelin v nobenem primeru ni izgubil iniciative iz rok. Ti vojaški strokovnjaki opozarjajo na to, da je tudi v pretekli vojni vladalo večkrat po cele mesece premirje na frontah. Slegtridova črta je zgrajena tako, da lahko vzdrži izredno močne napade in daje nemški vojski tudi možnost za protinapade. Zaradi tega so francoski vojaški strokovnjaki in odgovorni krogi lahko zelo zadovoljni z do sedaj doseženimi uspehi. Nemskim topovom se je do sedaj posrežilo uničiti celo vrsto dobro zgrajenih utrd in zlasti strojniških gnezd, ki jih je zasedla francoska pehota in se zdaj tam ektrbno utrjuje. Vse kaže, da hoče Gamelin s svojo taktiko prisiliti Nemce, da odkrijejo najslabše točke svoje fronte.

Glede pomorske bitke med angleškimi križarkami in nemškimi bombniki trdijo francoski vojaški strokovnjaki, da je ta bitka le v toliko zanimiva, ker je bila to prva bitka na morju. Ne pripisujejo ji pa posebnega pomena.

Basel, 28. septembra. c. »National Zeitung« objavlja danes vest, da se nemške čete sedaj zbirajo na južnem Badenskem ob Renu.

Amstredam, 28. septembra. b. Nizozemski radio poroča, da je eskadra neznanih letal letela nad zahodnim delom Nizozemske, verjetno proti Nemčiji.

London, 28. sept. c. Z zapadne fronte poročajo, da so francoske čete sedaj zasedle postojanke, ki so še samo 1 km od Saarbrückena. Prav tako poročajo z zapadne fronte, da imajo Nemci sedaj na zapadni fronti en milijon vojakov, od tega pol milijona ob luksemburški in belgijski meji.

Vojska na morju

London, 28. septembra. AA. Reuter: Dobro poučeni londonski krogi trde, da so se nemške podmornice morale popolnoma odstraniti iz bližine britanskih otokov. Zasluga za to gre večjemu nadzorstvu britanske vojne mornarice na morju. Nemške podmornice delujejo zdaj v glavnem ob obalah Skandinavije, Južne Amerike in Japonske.

London, 28. septembra. AA. Reuter: Zdj se je izvedelo, da so sovražni bombniki, ki so v torek napadli britansko pomorsko eskadro izrabili nizke oblake, da so se spustili nad britanske vojne ladje. Druga nemška letala so letela v višini okoli 3500 m in so takisto izrabila začasno zjasnitev, da so napadle britanske križarke. Toda obramba britanskih eskader je bila tako učinkovita, da nemška letala — bilo jih je 20 — niso mogla zadeti cilja. Zdi se, da je v torek popoldne neka nemška eskadrila spremljala gibanje neke britanske podmornice. Podmornica je poškodovana, vendar se je vrnila v svoje oporišče. Pri navedenih operacijah so nemška letala zmanj skušala izvesti napade. Sestrelili so 2 nemški letali. Britansko brodogradništvo ni imelo nobenih izgub.

Pariz, 28. sept. AA. Havas: Prav tako kakor britanski pomorski krogi, kažejo tudi francoski pomorski vojaški strokovnjaki kar največje zanimanje za neuspeh napad nemških letal na britansko eskadro. Tudi diplomatski krogi mislijo, da gre za velepomemben dožodek, namreč za angleško zmago, ki očitno potrjuje tezo, britanske in francoske admiralitete, zastopano na mednarodnih pomorskih konferencah, to je glede premoči linjskih ladij nad letali pri napadih.

Berlin, 28. sept. AA. DNB: Angleške radijske postaje so trdile, da nemška letala niso dosegla uspeha pri napadu na britansko mornarico. V nasprotju s tem ugotavljamo: Nemško letalstvo je 26. septembra ob 15 napadlo dele britanskega brodogradništva med Norveško in Škotsko obalo. Največ-

Pakt med Sovjeti in Estonci

Sovjetska oblast nad vsem severnim morjem

Riga, 28. sept. o. Iz Latvije poluradno poročajo, da je sklenjen pakt med Estonci in Rusijo, in tudi podpisan. S tem paktom so Estonci dali Sovjetski Rusiji na razpolago otok Saare Maa, ki leži ob vhodu v zaliv Rige. S tem otokom so pridobili Sovjeti kontrolo nad vsem severnim Baltikom.

Praški nadškof resno bolan

Vatikan, 28. sept. AA. Havas: Praški nadškof kardinal Kaspar je obolen in je njegovo stanje resno.

Zopet bombardiranje z letaki

London, 28. sept. b. »Daily Express« poroča, da so britanske letalske sile včeraj ponovno izvršile več oglednih poletov nad Nemčijo in pri tej priliki so angleški piloti spustili spet nekaj milijonov letakov. Letala so letela zelo visoko ter so se vsa vrnila v redu nazaj.

Francosko uradno poročilo

Pariz, 28. sept. o. Vojno poročilo francoskega vrhovnega poveljstva ob 21.10 pravi: Naše čete so uspešno izvršile krajevni napad na vzhodnem delu Moselle. Ujeli smo nekoliko ujetnikov.

Portugalska na strani Anglije

Lizabona, 28. sept. a. Portugalska vlada je zdaj javno stopila na angleško stran. Ta njen ukrep je s stališča pomorske vojne velikega pomena. Portugalski min. predsednik Salazar je namreč izdal obsežne ukrepe za zavarovanje portugalske obale, zlasti glavnih pristanišč in Lizbone. Da skupaj z Anglijo zavaruje svobodno trgovsko plovido po Atlantskem oceanu, bo dala Portugalska na razpolago zaenkrat 12 svojih vojnih ladij, ki bodo skupaj z angleškimi nadzorovanimi brodovjem opravljale kontrolno službo na Atlantiku. Potugalsko javno mnenje je z odobravanjem sprejelo vse te ukrepe svoje vlade ter sodi, da utegnejo portugalskim interesom bolj koristiti kakor morebitna odposiljatev ekspedicijske vojske v Francijo, za katero se ogrevajo nekateri ekstremistični krogi. Angleški krogi naglašajo, da je ta ukrep za Anglijo velikega pomena, ker je Portugalska že v svetov. vojni s svojo voj. mornarico zelo uspešno nastopala.

Jo matično ladjo za letala je sadela na sredi palube bomba največjega kalibra. Nato se je zasilila silna eksplozija na tistem kraju, kjer je stala matična ladja za letala, »Are Royale«.

Pariz, 28. sept. AA. Havas. Iz Lizbone poročajo: Neka nemška podmornica je ustavila pred portugalsko obalo portugalsko ladjo »Labrador«, ki se je vračala z Nove Fundlandije. Ladjo so spustili dalje šele po natančni preiskavi.

Oslo, 28. septembra. AA. Reuter: Danes se je blizu Stavangerja, zunaj norveških teritorialnih voda potopila švedska torvorna ladja Neuland (3325 ton). Mislijo, da je ladjo torpedirala neka podmornica. Posadko 29 mož so rešili.

Oslo, 28. sept. c. Norveški parnik, ki je priplul v Murmanski ob severni ruski obali, je javil, da je v tem pristanišču nemški veleparnik »Bremenc«. Torej se potrjujejo vesti, ki so trdile, da je nemški veleparnik na Atlantiku spremenil narodnost in tako lahko priplul v Murmanski.

London, 28. sept. c. Danes so v severno Anglijo prepeljali nemške ujetnike. Vsi so mornarji in so z nemškimi podmornic, ki so jih angleške vojne ladje ujele ali poškodovale na Atlantiku. Zanimljivo je, da so to večinoma sami mladi ljudje, stari približno 23 let. Razmestili so jih v pripravljena taborišča.

Potopljena nevtralna ladja

Stockholm, 28. sept. AA. Reuter: Po sporočilu norveškega ministrstva za vojno mornarico so opazili ladjo »Neuland«, ki se je potopila, pol ure pred katastrofo, kako nepremično stoji. Nato se je slišala eksplozija. Posadko, ki je štela 29 oseb, je prepeljala v Stavanger neka norveška torpedovka. Kakor javlja brzojavka iz Oslo, je izjavil en član posadke, da je ladjo »Neuland« potopila neka nemška podmornica.

Nemška gospodarska delegacija v Belgradu

Belgrad, 28. sept. AA. Danes dopoldne je zunanji minister Cincar Marković sprejel članke nemške delegacije za gospodarska pogajanja, in sicer drž. podtajnika v gospodarskem ministertvu Landfreida, ravnatelja v ministertvu Bergmanna, ter svetnika gospodarskega ministertva Adamovića. Člane nemške delegacije je ministru predstavil nemški poslanik na našem dvoru v. Fleeten.

Španski general v Gibraltaru

Gibraltar, 28. sept. AA. Reuter: General Moreno, vojni guverner Algecirasa, je danes uradno obiskal guvernerja Gibraltara Midella Ob priliki prihoda in odhoda generala Morena so bili izstreljeni častni streli.

Posebna orožniška brigada za Hrvatsko

Zagreb, 28. sept. b. V smislu sporazuma med HSS in predsednikom vlade Drag. Cvetkovićem so danes osnovali v Zagrebu posebno orožniško brigado za banovino Hrvatsko. Na čelo te brigade je postavljen orožniški strokovnjak, brigadni general Tartaglia, ki je danes že prišel v Zagreb.

Slovenski vojni akademiki

Belgrad, 28. septembra. m. Z odlokom vojnega ministra so za gojence 67. razreda višje šole vojne akademije sprejeti med drugimi naslednji kandidati Slovenec: Ivan Turk, Ivan Belli, Milan Prezelj, Jože Pukšič, Vili Klemenc, Ivan Tomek, Ivan Urh, Peter Drakšič, Ivan Pliskač, Friderik Klančnik, Rajko Karič, Sergij Vrišec, Silvo Erjavce, Franjo Pandrščak, Rihard Dominik, Zorko Mrak, Edi Ferenčak, Dušan Benko, Miro Adamič, Pavle Jožan, Viktor Molnar, Rudolf Kolarič, Dragotin Capelj, Sava Volk, Mirko Bidek, Jože Pene, Karel Jerše, Stanislav Božič, Pavle Weiss, Borivoj Benedit, Viktor Dvoršak, Ivo Dvoršak, Anton Bucihar, Valter Koje, Božo Koštraneč, Miroslav Hafner, Boris Rebula, Ivan Javor.

Dosežen športni sporazum

Zagreb, 28. septembra. b. Nepričakovano in brez vsakega ropota je bil včeraj sklican v Zagrebu važen sestanek hrvatskih, slovenskih in srbskih športnikov, ki so mimo svojih organizacij pričeli razgovore o možnosti rešitve vseh športnih problemov v naši državi. Tej konferenci, ki se je pričela anochi ob 7 in se je končala ob 5 jutraj, so prisostvovali: v imenu belgrajske športne organizacije Svetislav Popović, Iso Banić, od slovenskih športnikov dr. Kostl in Cek, od zagrebačev pa dr. Ivač Kraljevič, Lucijan Kovačič, dr. Simić in Šušter. Sporazumeli so se o vseh vprašanjih za reorganizacijo nogometnega športa v naši državi in o osnutku vrhovne nogometne zveze, o ustanovitvi treh narodnih nogometnih zvez, o državnem prvenstvu, o pokalnem tekmovanju, o razdelitvi dohodkov, o organizaciji teh zvez, o teritorialni razdelitvi zvez in o vseh ostalih manj važnih vprašanjih, ki zadevajo te važne probleme. Delegati so se sporazumeli tudi o načinu in o proceduri, kako naj se ta reorganizacija čimprej izvede. Po vsem tem sodeč lahko ugotovimo, da je končni sporazum med nogometnimi dosežen. Sedaj morajo ta sporazum odobriti še vsi drugi. Delegati belgrajskih in ljubljanskih klubov so se že danes vrnili domov, da obvestijo svoje uprave, ki morajo sporazum odobriti.

Belgrajske novice

Belgrad, 28. septembra. m. Davi je odpovala v Atene jugoslovanska lakoatletska reprezentanca, ki bo sodelovala na balkanijadi v Atenah.

Belgrad, 28. septembra. m. Novo ustanovljeno ravnateljstvo za prehrano države je za svoje potrebe najelo vse prostore v bivšem hotelu »Excelsior«.

Belgrad, 28. sept. m. Ministrski svet je na predlog vojnega ministra sprejel uredbu o izjemnih vojnih nabavah.

Belgrad, 28. septembra. m. V Belgradu se mudijo bivši podpredsednik skupščine Alojzij Mihelič in bivša poslanca Teuerschuh in Bajlec, ki so v zadevah svojih okrajev posredovali v posameznih ministrstvih.

Osebnosti

Belgrad, 28. septembra. m. Po prošnji je upokojen inž. Karel Orel, bivši višji svetnik v gradbenem ministertvu.

Belgrad, 28. septembra. m. Na predlog vojnega ministra sta s kraljevim ukazom upokojena sodni kapetan I. razreda Albin Omanen ter pehotni kapetan I. razreda Dragotin Drobniak.

Zagrebaški komisar pri vdovi Stjepana Radića

»Hrvatski Dnevnik« poroča: »Poverjenik za mesto Zagreba Mato Starčević je 26. t. m. popoldne obiskal vdovo predsednika Stjepana Radića v njeni hiši v Hercegovski ulici. Gospa Radić je zelo ljubezljivo sprejela poverjenika glavnega mesta Mato Starčevića in njegovo gospo, kakor tudi njuno hčerko Vesno in sinka Anta ter jih zadržala v svojem domu na čaju.«

Razveljavljene uredbe o sodnikih

Belgrad, 28. sept. AA. Na predlog pravosodnega ministra dr. Lazarja Markovića je ministrijski svet na podlagi čl. 119. finanč. zakona 1939-40 predpisal uredbu z zakonsko močjo o umiku in razveljavitvi uredbe o postavljanju sodnikov rednih sodišč, uredbe o odgovornosti rednih sodnikov ter uredbe o izmenjavah in dopolnitvah § 8. zakona o ureditvi rednih sodišč. Vprašanja, ki so bila predmet teh uredb, bodo prišla v razpravo in bodo urejena na redan način z novim zakonom o sodnikih.

Nova vlada v Romuniji

Bukarešta, 28. sept. o. Nocoj je romunski kralj Karol postavil novega ministrskega predsednika Konstantina Argetoianu. Argetoianu ima 68 let in je bil član kronskega sveta ter bivši finančni in notranji minister. Kralj Karol je postavil novega ministrskega predsednika zaradi tega, ker smatra, da se bodo s tem razburjeni duhovi v notranjosti države pomirili. Nadalje je še imenovan notranji minister Nikolaj Otescu, ki je zamenjal dosedanjega ministra, generala Gabriela Marinescu. Marinescu pa je imenovan za ministra javne varnosti. Imenovana sta še propagandni minister Aleksander Radian in minister brez listnice Konstantin Giuresu. Nova vlada je odšla na grad kralja Karla, kjer je prisegla.

Drobne novice

Tokio, 28. septembra. AA. Havas: Iz Tokia poročajo: Ze pred dvema dnevoma bi bil moral pripluti v Jokohamo kanadski parnik »Empress of Russia«. Ladja je odplula iz Vancouverja 16. septembra z mnogimi potniki in mnogo blaga. Doselej se ni nobenih poročil z ladje in tudi vsi poskusi, da bi se doseglja brezpečna zveza z njo, so se izjalovili. Nekateri mislijo, da ladja zato ne odgovarja na brezpečne klice, da ne bi izdala svoje lege, zakasnitev ladje naj bi bila pa posledica manevrov, ker parnik očitno ne plove naravnost, temveč sem in tja. Ti varnostni ukrepi so posledica glasov, da so se v vodah okoli Aljanske pojavile podmornice nemane narodnosti.